

10.9.2020

Liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintäministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle; valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta komission täytäntöönpanoasetukseksi miehittämättömän ilmailun U-space-sääntelystä (U 38/2020)

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa asiantuntijalausuntopyynnöstä ja esittää asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

Taustaa

Miehittämättömän ilmailun sääntely ja tukitoiminnot eivät tällä hetkellä mahdollista miehittämättömän ilmailun laajamittaista ”automatisoitua” toimintaa. Vaikka ilma-alusten lennättäminen ilman näköyhteyttä on keskeinen elementti erityisesti kuljetuspalveluiden tarjoamisessa, on se nykysääntelyn nojalla luvanvaraista tai erikseen asetetussa ilmatilassa tapahtuvaa toimintaa. Keskeinen syy tähän on se, että nykyjärjestelmien varassa eri toimijoiden miehittämättömillä ilma-aluksilla ei ole mahdollista jakaa omaa sijantietoaan ja saada muun ilmaliikenteen tiedot, jotta alukset osaisivat väistää toisiaan.

Komission täytäntöönpanoasetusehdotus miehittämättömän ilmailun U-space-sääntelystä (jäljempänä *täytäntöönpanoasetusehdotus*) pyrkii vastaamaan näihin kysymyksiin. Sen tavoitteena on harmonisoida edellytykset miehittämättömän ilmailun palveluita sisältävien U-space-ilmatilojen (jäljempänä *U-space*) perustamiseksi sekä turvallisen ja hallitun miehittämättömän ilmailun mahdollistamiseksi. Ehdotettu täytäntöönpanoasetus merkitsisi jatkumoa aiemmalle miehittämättömän ilmailua koskevalle sääntelylle, jota on annettu 11.9.2018 voimaan tulleeseen uudistettuun EASA-asetukseen (2018/1139)¹ perustuen.

Komissio antoi EASA²-komitean jäsenille kyseisen täytäntöönpanoasetusehdotuksen 16.6.2020. Täytäntöönpanoasetusehdotusta on käsitelty EASA-komitean kokouksessa 30.6.–1.7.2020, ja sitä käsitellään uudelleen kyseisen komitean kokouksessa 28.–29.10.2020. Ehdotuksesta äänestetään todennäköisesti kyseisen komitean kokouksessa loppuvuodesta 2020 tai keväällä 2021.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1139, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston perustamisesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 2111/2005, (EY) N:o 1008/2008, (EU) N:o 996/2010, (EU) N:o 376/2014 ja direktiivien 2014/30/EU ja 2014/53/EU muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 552/2004, (EY) N:o 216/2008 ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 kumoamisesta

² EASA on lyhenne Euroopan lentoturvallisuusvirastosta (European Union Aviation Safety Agency)

Keskeinen sisältö

Komission antaman täytäntöönpanoasetusehdotuksen mukaan jäsenvaltiot voisivat perustaa U-space-ilmatiloja vastuullaan olevaan ilmatilaan. U-spaceja voisi olla jäsenvaltiossa yksi tai useampia. Jokaisessa U-spacessa olisi tarjottaisiin pakollisia palveluita, joita olisivat mm. jatkuva jaettu paikannustieto miehittämättömän ilma-aluksen sijainnista ja muusta liikenteestä U-spacessa sekä lentoluvan myöntäminen U-spaceen pyrkiville ilma-aluksille.

Näitä palveluita tarjoaisivat U-space-palveluntarjoajat, joita voisi olla U-spacessa yksi tai useampia. Lisäksi kussakin U-spacessa toimisi yksi yleistieto-palveluntarjoaja, jonka tehtävänä olisi tarjota edellä mainituille palveluntarjoajille U-spacen toimivuuden kannalta välttämätöntä tietoa.

Täytäntöönpanoasetuksella määriteltäisiin U-spacejen hallintaan osallistuvien yksiköiden ja organisaatioiden roolit ja vastuualueet, kyseisessä ilmatilassa tarjottavat pakolliset palvelut sekä vaatimukset kyseisessä ilmatilassa liikkuville miehittämättömille ilma-aluksille. Täytäntöönpanoasetus ei koskisi sotilas- tai viranomaisilmailua, minkä lisäksi tämän hetkisen täytäntöönpanoasetusesityksen soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät lentokerhotoiminta sekä alle 250 grammaa painavat ilma-alukset.

Ehdotuksen vaikutukset

Ehdotus edistäisi miehittämätöntä ilmailua varmistaen samalla sen turvallisen toiminnan suhteessa miehitettyyn ilmailuun. Täytäntöönpanoasetus aiheuttanee muutostarpeita kansalliseen lainsäädäntöön, lähinnä ilmailulaakiin. Ehdotuksella ei ole tunnistettu olevan merkittäviä valtiontaloudellisia, hallinnollisia tai ympäristövaikutuksia eikä sillä arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia suhteessa perustuslakiin.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa tavoitteita miehittämättömän ilmailun turvallisuustilanteen parantamisesta turvallisuussäätelyä harmonisoimalla. Valtioneuvosto katsoo, että ennen täytäntöönpanoasetuksen hyväksymistä olisi ratkaistava kysymykset U-spacejen suhteesta miehitettyyn ilmailuun. U-spacen käsitettä olisi tarkennettava siten, että U-space olisi lähtökohtaisesti edellä mainitusta UAS-ilmatilavyöhykkeestä erillinen ilmatilansa. Lisäksi U-spacejen hinnoittelua koskevan sääntelyn olisi tultava samanaikaisesti sovellettavaksi kuin muun U-spacea koskevan sääntelyn.

Mira Karppanen
Neuvotteleva virkamies
Verkko-osasto